ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Բարիզ, 19 Մայիս 1845

Տեարք

Նամակը, զոր պատիւ ըրած էիք ինծի գրելու անցեալ Նոյեմբեր 30-ին, նպատակ ունէր Բարիզ փոխադրութեան արտօնութիւնը խնդրելու Միաբանութեանդ Փատուայի մէջ ունեցած վարժարանին և զայն հաստատելու Ֆրանսայի մէջ, բոլորովին անկախ Արքունի Համալսարանէն։

Այս խնդրանքը իր շահեկանութեան արժանի ընդունելութիւնը գտաւ։ Արքայական Կառավարութիւնը կը Ճանչնայ, ամէնուն յարգանքին առարկայ ընող Միխիթարեան կրօնաւորներու Հաստատութեան արժանիքները, ոգին որով նեշնչուած է, օգտակար և պատկառելի վաստակները զորս կը շարունակէ ազգային քաղաքակրթութեան նպատակով։

Ֆրանսա որ, իբր պաշտպան Արեւելքի Կաթողիկէութեան, արդէն այնքան հոգածութիւն ցոյց տուած է Հայ ազգին շահերուն համար, միշտ սիրայօժար պիտի օգտուի առիթէն՝ նորանոր հաւաստիքներ տալու իր այնքան օրինաւոր համակրութեան։

Գիտէիք, Տեարք, որ Արքայական կառավարութիւնը, անսալով փափաքին զոր ինծի յայտնած էիք, կը հաւանէր ձեր Փատուայի Վարժարանին փոխադրութեան ի Բարիզ, ուր կատարեալ պէս անկախ պիտի ըլլայ Համալսարանէն։

Այս Վարժարանը միմիայն Միաբանութեանդ Ընդհ. Աբբային իշխանութեան և իրաւասութեան տակ պիտի ըլլայ, վայելելով ուսումնական, մատակարարական, կարգապահական և տնտեսական փափաքած ամէն ազատութիւն

Վարժարանը միայն կրթական Նախարարին հետ վերաբերութիւն պիտի ունենայ և այս մասին ուրախ եմ որ կրնամ տալ ամէն տարակոյս փարատող և ամէն մեկնութիւններու առջեւն առնող յատուկ բացատրութիւններ։

Արդարեւ այս վերաբերութիւնները ուրիշ բան պիտի չըլլան եթէ ոչ պաշտպանութիւն, զոր Վարժարանդ Ֆրանսա եկաւ խնդրելու։ Կրթական Նախարարը, բնական և բարեացակամ միջնորդը պիտի ըլլայ՝ Արքայական Կառավարութեան և (Միխիթարեան) Միաբանութեան։

Անոր (Կրթ. Նախարարին) պիտի դիմէ Միաբանութիւնդ ի հարկին, ստանալու համար օրէնքի օժանդակութիւնը և նպաստը ազատութեան և ապահովութեան երաշխաւորութեանց՝ զոր Ֆրանսայի մէջ ամէն ոք վայելելու իրաւունք ունի։ Միաբանութիւնը առաջուց կրնայ վստահ ըլլալ անոր անայլայլ ինամակալութեան վրայ։ Մէկ խօսքով, Տեարք, կատարեալ և ամբողջական ազատութիւն Հայկական Վարժարանին՝ դպրոցական, մատակարարական և կարգապահական տեսակէտներով, վերաբերութիւն Վարժարանի և Կրթական Նախարարի միջեւ միմիայն այն դէպքերուն համար որ հաւանական պաշտպանութիւն մը կը պահանջեն և զոր այս Նախարարը միշտ յօժարակամ է Վարժարանիդ ընձեռելու։ Ասոնք են Ֆրանսա հաստատուող Վարժարանիդ գոյութեան հիմերը։

Նմանօրինակ կացութիւն մը աներկբայապէս Սիւնեաց արքեպիսկոպոսին խնդրանաց համաձայն է։

Ընդունեցէք, Տեարք, խորին մեծարանաց հաւաստիքը։

ՏԻՐԱԹԷԼ

Տեարք Սարգիս Վրդ. Թէոդորեան
Յովհ. Վրդ. Սորկուձեան

ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՕԳՈՍՏ – ԴԵԿՏ. 1936